

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

Универсальность Киотского протокола заключается в оправданности введения его механизмов, даже если они не смогут остановить глобальные изменения климата сегодня. Использование положений Протокола выгодно как с экономической, энергетической и экологической точек зрения, а также оправдано с социальной точки зрения по отношению к будущим поколениям.

СПИСОК ИСТОЧНИКОВ:

1. Доклад межправительственной группы экспертов по изменению климата от 2 февраля 2007 года // www.ipcc.ch
2. Доклад о мировом развитии 2003 года. Устойчивое развитие в меняющемся мире. Преобразование институтов, рост и качество жизни / пер. с англ. — М.: Весь мир. — 2003 — 280 с.
3. Петенко И.В. Экономические аспекты формирования и реализации ресурсосберегающих технологий в угольной промышленности.- Донецк: ВИК, 2001.- 304 с.
4. Реформування економічного механізму користування надрами: регулятора економічної, екологічної та соціальної безпеки країни: Монографія // І.Д. Андрієвський, М.М. Кориснев, П.І. Пономаренко. — К.: ВПЦ «Київський університет», 2005. — 195 с.
5. Целиковский Ю.К. Законодательная и экономическая природоохранная политика зарубежных стран // Энергия.— 2004.— № 4.— С. 12-18.
6. Юлкин М. А. Киотский протокол и энергосбережение в России. // М.: — 2005.— www.esco.ru
7. Экономический анализ воздействий на окружающую среду / пер. с англ. Джон А. Диксон [и др.] .-М.: Вита-Пресс.— 2000.— 272 с.
8. Пятаков К.А. Организация рынка прав на загрязнение как фактор перехода к социально-ориентированной модели развития общества//Экономика природопользования.-М.: ЦНИИуголь, 2008.

РЕЗЮМЕ

В статті розглянуто інститути системи регулювання екології. Приділено увагу закордонному досвіду. Проведено аналіз підходів до механізму виконання Киотського протоколу.

Ключові слова: система регулювання екологічних процесів, методи регулювання стану довкілля, Киотський протокол.

РЕЗЮМЕ

В статье рассмотрены институты системы регулирования экологии. Уделено внимание зарубежному опыту. Проведен анализ подходов к механизму выполнения Киотского протокола.

Ключевые слова: система регулирования экологических процессов, методы регулирования состояния окружающей среды, Киотский протокол.

SUMMARY

The institutes of the system of regulation of ecology are considered in the article. Attention is paid to foreign experience. The analysis of going is conducted near the mechanism of implementation of Kyoto protocol.

Keywords: control system of ecological processes, methods of regulation of the environment, the Kyoto Protocol.

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ МЕХАНІЗМІВ СТРУКТУРНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ – ОСНОВА КОМПЛЕКСНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Білий О.І., аспірант відділу комплексних проблем державотворення Інституту законодавства Верховної Ради України

Складна, багатоієрархічна модель функціонування національного господарства України потребує впровадження дієвих механізмів стимулювання розвитку економіки. На сьогодні відсутні єдині, уніфіковані механізми державно-управлінського впливу на соціально-економічний розвиток України, оскільки у кожного суб'єкта господарювання є власні економічні інтереси. Такі ж економічні інтереси мають асоціації суб'єктів господарювання (колективні економічні інтереси) та держава – як основний гравець, інвестор, споживач, що має великі ресурси та великі можливості на ринку. Урахування економічних інтересів всіх суб'єктів господарювання, їх узгодження та ефективне спрямування на стимулювання економічного зростання потребує диверсифікації механізмів державно-управлінського впливу що є основою комплексного задіяння наявного в країні ресурсного та людського потенціалу, комплексної реалізації завдань структурної модернізації національного господарства. Отже, саме багатоваріантність, диверсифікація механізмів структурної модернізації національного господарства формує основу для комплексного розвитку економіки України, що свідчить про актуальність теми статті та її вагоме практичне значення.

Системні питання щодо висвітлення механізмів структурної модернізації національної економіки висвітлювали відомі українські вчені: І.Амоша, С.Аптекар, М.Білопольський, В.Гесць, Ю.Макогон, С.Юрій [1]; А.Єрмолаєв, І.Клименко, Я.Жаліло [2]; І.Бураковський [3], В.Хомяков, О.Чирва, О.Чорна, О.Поджарова, М.Дудар [4; 5; 6] та інші вчені. Натомість, у науці управління економікою і досі не визначено роль диверсифікації механізмів структурної модернізації, що й обумовлює написання даної статті.

Метою статті є висвітлення сутності та ролі механізмів державно-управлінського впливу, що впливають на активізацію підприємницької активності та структурну модернізацію національного господарства; визначення напрямів їх диверсифікації в контексті гарантування комплексного розвитку економіки України. Для досягнення мети у статті розв'язуються наступні завдання:

- визначити сутність та роль механізмів управління державними фінансами в процесі стимулювання структурної модернізації національного господарства України.

- виявити спрямованість впровадження нових механізмів податкового стимулювання розвитку підприємництва та реалізації структурних зрушень в Україні;

- дослідити сутність та спрямованість механізму захисту прав інвесторів як складову процесу стимулювання економічної активності в Україні;

- визначити шляхи удосконалення механізму державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності у напрямі зменшення кількості та оптимізації процедур здійснення заходів державного нагляду (контролю), усунення дублювання функцій органів нагляду (контролю) за діяльністю інвесторів, суб'єктів господарювання – як основи лібералізації економічного режиму функціонування суб'єктів господарювання, активізації їх підприємницької ініціативи;

- дослідити роль механізмів технічного регулювання, стандартизації та сертифікації як складової підвищення конкурентоспроможності та реалізації структурної модернізації економіки України.

Серед державно-управлінських механізмів структурної модернізації національного господарства особливу роль відіграють *механізми управління державними фінансами*. Серед них вагома роль належить розробленню середньострокової Стратегії реформування системи управління державними фінансами та плану заходів щодо їх реалізації. Цей напрям передбачає також роботу щодо удосконалення правової та інституціональної бази функціонування державних фінансів (у т.ч. удосконалення бюджетних правил, визначення ролі та відповідальності органів публічної влади у бюджетному процесі).

Реформування потребує і система розподілу ресурсів бюджету. У тому числі, йдеться про необхідність *формування секторальних політик* (зорієнтованих, зокрема, на підтримку провідних секторів, галузей національної економіки), запровадження середньострокового планування, розвиток та удосконалення міжбюджетних відносин тощо.

На особливу увагу потребує розвиток системи управління виконанням бюджету, у тому числі йдеться про державні закупівлі, внутрішній контроль та аудит за їх організацією та виконанням тощо. В сучасних умовах господарювання особливої уваги з боку держави

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

потребує розвиток системи управління доходами та впровадження дієвих механізмів у цій сфері, у т.ч. йдеться про розвиток системи прогнозування доходів, про впровадження ефективної податкової політики, адміністрування податків, управління технічною допомогою (у т.ч. допомогою, що надійшла з країн ЄС) тощо.

Удосконалення механізмів управління державними фінансами потребує запровадження механізмів розвитку системи управління зобов'язаннями і активами (насамперед, йдеться про впровадження механізмів публічно-приватного партнерства, управління державним боргом, управління об'єктами державної власності тощо). Невід'ємними складовими удосконалення механізмів управління державними фінансами є облік, звітування та аудит (посилення бюджетної прозорості та удосконалення звітності, впровадження зовнішнього аудиту, введення стандартів обліку та звітності тощо). В цілому ж, запровадження в Україні системи державного стратегічного планування потребує чітке узгодження документів стратегічного планування та середньострокового бюджетного планування.

Серед нагальних потреб реформування управління державними фінансами – необхідність впровадження податкової реформи в Україні, основна спрямованість якої полягатиме у лібералізації та дегінізації ведення бізнесу, віднайдення нових механізмів для стимулювання підприємницької активності. Механізм фіскального (податкового) впливу на розвиток національної економіки складно переоцінити. Мета реформування податкової системи України – зробити її однією з найбільш ліберальних у Європі – як по ставкам, так і по адмініструванню. На сьогодні вже прийнято ряд заходів щодо підготовки до податкової реформи: впроваджено електронні податкові сервіси для середніх та великих підприємств (що сприяло зростанню у 2012 році рейтингу України при розрахунку Doing Business на 18 позицій). Поряд з цим, прийнято низку заходів для зменшення витрат часу на ведення податкового обліку, спрощено процедури реєстрації нових платників податків ПДВ, що має бути переведено у електронний, дистанційний формат. Відповідно, обсяги необхідних документів для сплати податків, за 2012 рік скоротилися утричі. Визначено кінцевий термін розгляду поданих заяв від платників податків – не більше шести днів.

За експертними оцінками, у 2011 році у середньому, для оформлення всіх документів та сплати податків підприємств в Україні витрачає 657 годин. У 2012 році – 491 годин. За умови реалізації податкової реформи час буде скорочено до 320 – 350 годин на рік. Скороченню підлягатимуть і ставки оподаткування. Натомість, в Україні вводиться контроль за впровадженням офшорних схем (на яких щороку наша держава втрачає понад 100 млрд. гривень). Серед позицій їх унеможливлення – додаткова ставка оподаткування, або ж контроль за трансфертним ціноутворенням.

В цілому ж, в Україні необхідно прийняти Концепцію реформування податкової системи, в основу якої має бути покладено принципи лібералізації та стимулювання підприємств (та суб'єктів господарювання) всіх форм власності до формування більш повного циклу виробництва, випуску готової продукції (з високими показниками доданої вартості).

Серед новачій реформованої податкової системи в Україні доцільно ввести наступні зміни:

- відмінити переважну більшість податкових пільг (залишивши тільки ті, що будуть спрямовані на стимулювання структурно-інноваційних зрушень, виступати реальним стимулом для бізнесу щодо активізації підприємницької діяльності, переходу на новий рівень розвитку), запровадити суттєве скорочення пільг щодо податку на додану вартість;

- стимулювати за рахунок реформування оподаткування глибини соціальної нерівності у суспільстві (у т.ч. введенням прогресивної шкали оподаткування доходів фізичних осіб та ліквідації межі нарахування соціальних внесків);

- зменшити кількість неефективних податків та зборів (у т.ч. скасувати збори на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства);

- реформувати систему сплати внесків до фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, у т.ч. шляхом запровадження єдиного соціального внеску (ЄСВ) та шляхом поступового підвищення ставки єдиного соціального внеску для найманих робітників та зниження її для роботодавців (зокрема, доцільно знизити ставку ЄСВ до 15 % – для роботодавців (при діючій ставці з 32,6 % до 49,7 %) і 3 % з працівника;

- ввести новачії, що обмежуватимуть обсяги тіншової економіки, у т.ч. введення обов'язкового елементу ПДВ – спеціальної ставки, зниження основної ставки ПДВ до 12 % та введення пониженої ставки (у межах до 7 %)

Ці заходи мають непересічне значення для лібералізації умов розвитку підприємницької діяльності в Україні, стимулювання структурної перебудови національної економіки, впровадження структурно-інноваційних зрушень у виробництво.

Серед державно-управлінських механізмів стимулювання структурної модернізації економіки вагоме місце належить *механізмам захисту прав інвесторів в Україні*. Адже саме інвестори суттєвим чином впливають на процеси структурної модернізації, забезпечуючи інвестування коштів у розвиток економіки країни. Для здійснення системних реформ та успішної модернізації економіки в Україні необхідно створити надіну систему захисту прав інвесторів. Складовою цього процесу має стати удосконалення інституційно-правового забезпечення прав та надання гарантій для інвесторів. Зокрема, йдеться про необхідність внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав інвесторів, що передбачає, у т.ч. – законодавче забезпечення розгляду позову акціонерів в інтересах товариства (похідних позовів) у передбачених законом випадках (вчинення значних правочинів, правочинів із зацікавленістю тощо). В Україні також назріла необхідність посилення цивільної відповідальності посадових осіб юридичних осіб (що підвищує їх відповідальність на прийняття чи не прийняття відповідного рішення). На порядку денному – прийняття нового закону «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», що дозволить: встановити правила збільшення статутного капіталу товариства; унормувати процедуру незмінності пропорцій часток учасників товариства при збільшенні капіталу товариства за рахунок коштів товариства (нерозподіленого прибутку); запровадити механізм доступу учасника товариства до інформації про діяльність товариства тощо. Удосконалення також потребує: унормування механізму виходу та виключення учасника з товариства; забезпечення можливості учасників товариства реалізувати свої повноваження через представників; надання товариствам з обмеженою відповідальністю можливості створення наглядової ради; запровадження та унормування механізмів захисту прав самого товариства від дій недобросовісного учасника; створення дієвого механізму контролю за діяльністю та притягнення до відповідальності членів виконавчого органу з боку учасників товариства тощо.

Невід'ємною складовою стимулювання структурних зрушень в країні є *впорядкування та вдосконалення процедури здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, зменшення кількості та оптимізація процедур здійснення заходів державного нагляду (контролю)*, у тому числі шляхом усунення дублювання функцій органів нагляду (контролю) за діяльністю інвесторів, суб'єктів господарювання тощо. Це сприятиме *лібералізації економічного режиму функціонування суб'єктів господарювання в Україні, активізує їх підприємницьку ініціативу*.

Для реалізації означеного завдання доцільно внести зміни до Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», яким передбачити, зокрема: скорочення переліку відносин, пов'язаних зі здійсненням державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності; введення інституту комплексної планової перевірки суб'єкта господарювання протягом календарного року та її проведення спільно усіма органами державного нагляду (контролю), які відповідно до закону можуть здійснювати такі заходи; виключення з переліку підстав для проведення позапланових заходів державного нагляду (контролю) звернень юридичних осіб та проведення таких заходів за зверненнями фізичних осіб у випадках, якщо у зверненні обгрунтовано, що внаслідок порушення суб'єктом господарювання вимог законодавства автору (авторам) звернення було завдано матеріальної шкоди або ж порушено гарантоване Конституцією України право на належні, безпечні і здорові умови праці, безпечне для життя і здоров'я довкілля, безпечність продукції, робіт і послуг тощо.

Потребує удосконалення процедура публічності, відкритості надання (представлення) інформації органів державного нагляду (контролю). Зокрема, йдеться про обов'язкове розміщення на офіційних веб-сайтах органів державного нагляду (контролю) нормативно-правових актів, дотримання яких перевіряється під час здійснення заходів державного нагляду (контролю), та заборону перевіряти дотримання тих вимог, до яких не забезпечено вільний та безплатний доступ суб'єктів господарювання. Потребують оприлюднення плани проведення комплексних заходів державного нагляду (контролю) на офіційному веб-сайті органу державної влади, що забезпечують

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

реалізацію державної політики у сфері нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, та на офіційних сайтах органів державного нагляду (контролю) (як правило, встановлюється термін до 20 грудня року, що передусє плановому) тощо. Механізм *державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, зменшення кількості та оптимізація процедур здійснення заходів державного нагляду (контролю) за підприємництва діяльністю в Україні є важливою складовою процедури лібералізації режиму господарювання*, публічності, відкритості, гласності прийняття державно-управлінських рішень стосовно стимулювання соціально-економічного розвитку та реалізації структурної модернізації економіки.

Механізм технічного регулювання передбачає впровадження правового регулювання відносин у сфері встановлення, застосування та виконання обов'язкових вимог до продукції або пов'язаних з нею процесів, систем і послуг, персоналу та органів, а також перевірки їх дотримання шляхом оцінювання відповідності та / або ринкового нагляду. У світовій практиці технічне регулювання проявляється через дію механізмів стандартизації та сертифікації (що діють на міжнародному, регіональному, національному рівнях) [7]. Стандартизація передбачає встановлення єдиних норм і вимог на готову продукцію, напівфабрикати, сировину й матеріали. Мета стандартизації – оптимальне упорядкування об'єктів стандартизації для прискорення науково-технічного прогресу та реалізації структурних зрушень, підвищення ефективності виробництва, поліпшення якості продукції, удосконалення організації управління національним господарством, сприяння розвитку міжнародного економічного, наукового і технічного співробітництва. Серед пріоритетів запровадження механізму стандартизації – створення системи нормативної документації, що визначає прогресивні вимоги до продукції, яка виготовляється для потреб національного господарства, населення, оборони держави та експорту, для її розробки, вироблення та застосування, а також забезпечення контролю за правильністю використання цієї документації [7].

Механізми технічного регулювання відіграють важливу роль у реалізації державно-управлінського впливу на структурну модернізацію економіки, оскільки сприяють наближенню технічних стандартів національного виробництва, стандартів якості, безпеки товарів та послуг стандартам розвинутих країн світу. Для України це питання надзвичайно актуальне з огляду на перспективи приєднання до зони вільної торгівлі з ЄС (перспективи входження до Митного Союзу). Адже економіка країни найбільше безбесібно може інтегруватися до такого економічного угруповання, стандарти виробництва якого найбільше відповідають національним. При цьому об'єктом стандартизації виступають: продукція, процеси, послуги (які однаковою мірою стосуються будь-якого матеріалу, компонента, обладнання, системи, їх сумісності), а також правила, поняття, визначення, процедури, функції, методи, що слугують предметом роботи зі стандартизації і можуть бути охарактеризовані кількісно і якісно за допомогою понять, визначень, умовних одиниць тощо. На усі об'єкти стандартизації розробляються стандарти [8]. Найбільш поширеним методом стандартизації є уніфікація, що передбачає приведення об'єктів до одноманітності на основі встановлення раціонального числа їх різновидів. Уніфікація спрямована на зниження кількості різновидів виробів, на раціональне скорочення кількості типів, видів і розмірів виробів однакового функціонального призначення. Зазначимо, що уніфікація та стандартизація є важливими складовими процесів глобалізації, що поширює свою діяльність на всі види та сфери міжнародної діяльності.

Поряд із стандартизацією виступає сертифікація – визаний у світі спосіб незалежної оцінки відповідності продукції, процесів і послуг встановленим вимогам. Сертифікація – механізм, що встановлює відповідність якості, безпеки, технічних та екологічних параметрів функціонування товарів та послуг міжнародним та державним (національним) стандартам. Мета сертифікації – запобігання реалізації продукції, небезпечної для життя, здоров'я та майна громадян, навколишнього природного середовища; захист споживачів, сприяння споживачу під час вибору продукції (послуг); створення сприятливих умов для рівноправної участі суб'єктів господарювання у міжнародному економічному, науково-технічному співробітництві та міжнародній торгівлі. У світовій практиці сертифікація виступає невід'ємною складовою системи державного регулювання виробництва якісних та безпечних товарів та послуг. Офіційно проголошено, що основною функцією сертифікації є захист людини, її здоров'я, безпека життєдіяльності, захист майна і природного середовища від несумлінних виробників та продавців, створення на ринку умов для справедливої та відкритої конкурентної боротьби на національному та міжнародних ринках. Засобами сертифікації виступають: стандарти на продукцію та послуги; стандарти на процеси; стандарти на методи контролю. Методами сертифікації є: метод випробувань; метод зазначення відповідності стандартам (метод «сертифікат відповідності» та метод «знак відповідності») [9; 10].

Водночас, на практиці технічне регулювання (стандартизація та сертифікація товарів та послуг) досить *часто використовуються розвинутими країнами світу (у т.ч. країнами ЄС) для того, щоб не допустити товари та послуги іноземного виробництва на внутрішні ринки*. Отже, механізми технічного регулювання – стандартизація та сертифікація – у XXI ст. відіграють надзвичайно важливу роль в системі державно-управлінських механізмів структурної модернізації національного господарства України. Адже їх успішне впровадження в системі національного виробництва товарів та послуг дозволить здійснити прогресивні структурні зрушення, сприятиме підвищенню конкурентоспроможності національного виробництва та у перспективі, відкриє доступ українським товаровиробникам на світові ринки (у т.ч. на ринки розвинутих країн світу).

Запровадження в Україні механізмів технічного регулювання (у т.ч. стандартизації та сертифікації) потребує, насамперед, інституційно-правового забезпечення цього процесу. Так, актуальним для України є прийняття нової редакції Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність», а також змін до постанов Кабінету Міністрів України від 8 квітня 2009 року № 332 «Про затвердження Технічного регламенту щодо суттєвих вимог до засобів виміральної техніки» та від 11 березня 2009 року № 190 «Про затвердження Технічного регламенту неавтоматичних зважувальних приладів» з метою приведення їх у відповідність до базових директив ЄС у цій сфері з додержанням Правил підготовки проєктів технічних регламентів, розроблених на основі актів законодавства Європейського Союзу (у т.ч. Директиви Ради ЄС 80/181/ЄЕС від 20 грудня 1979 року щодо наближення законів держав-членів, які стосуються одиниць вимірювання) і затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 18 червня 2012 року № 708.

Надзвичайної актуальності для реалізації структурної перебудови економіки набуває проєкт закону про внесення змін до Закону України «Про стандартизацію» (нова редакція). Інноваціями цього закону має стати наступне. В Україні необхідно якнайшвидше запровадити функціонування єдиного національного органу стандартизації України, що стане юридичною особою публічного права, буде утворено Кабінетом Міністрів України, та не стане новим органом державної влади. Особливістю технічного регулювання має стати скасування обов'язковості застосування стандартів; забезпечення вільного доступу до текстів національних стандартів і кодексів усталеної практики, застосування яких відповідно до законодавства є обов'язковим; забезпечення ідентичності національних стандартів відповідним європейським стандартам. До того ж, у новій системі інституційно-правового забезпечення технічного регулювання не повинно бути вимог щодо погодження проєктів національних стандартів і кодексів усталеної практики з центральними органами виконавчої влади, іншими державними органами.

Новоутвореному національному органу стандартизації України має бути надано право власності на національні стандарти, кодекси усталеної практики та каталоги (стандартів). Національний орган стандартизації України має бути визнано єдиним виконавцем робіт із національної стандартизації за кошти державного бюджету.

Оскільки і досі в Україні поширеною є практика використання стандартів, прийнятих ще за часів існування Радянського Союзу, то доцільним для нашої країни слід визнати запровадження перехідного періоду щодо застосування стандартів, прийнятих центральними органами виконавчої влади, а також галузевих стандартів (ОСТ), прирівняних до них інших нормативних документів колишнього СРСР та галузевих стандартів України (ГСТУ) до їх заміни на національні стандарти та кодекси усталеної практики чи скасування. До повноважень (за умов створення) національного органу стандартизації України належатиме забезпечення гармонізації національних стандартів з міжнародними та європейськими стандартами (на рівні не менше ніж 80 % від загального обсягу станом до початку 2014 року).

На порядку денному – прийняття в Україні національних стандартів, що відповідатимуть європейським гармонізованим стандартам. При цьому їх добровільне застосування суб'єктами господарювання всіх форм власності буде доказом відповідності продукції національного виробництва вимогам технічних регламентів, розроблених на основі директив Нового підходу Європейського Союзу (що не пізніше 1 січня 2014 року підлягають обов'язковому застосуванню в Україні).

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

Означені переліки посилань на європейські гармонізовані стандарти, опубліковані у Офіційному віснику Європейського Союзу мають бути оприлюднені на офіційному веб-сайті Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, адже гласність та доступність інформації у цій сфері – основа практичного впровадження механізмів технічного регулювання. Отже, вимогою часу є створення в Україні загальнодоступної Електронної інформаційної бази національних стандартів, що містила би тексти національних стандартів у повному обсязі.

Наступним кроком щодо інституційно-правового забезпечення технічного регулювання в Україні є внесення на розгляд Верховної Ради України проекту Закону України про технічні регламенти та оцінку відповідності. У законопроекті необхідно передбачити, зокрема, умови та порядок адаптації законодавства України про технічні регламенти та оцінку відповідності до законодавства Європейського Союзу. Необхідно унормувати поширення поняття «технічний регламент» на будь-який документ, що відповідає визначенню цього терміну в Угоді СОТ про технічні бар'єри у торгівлі, в тому числі на санітарні правила і норми, інші галузеві правила і норми та стандарти, застосування яких є обов'язковим у системі міжнародної торгівлі, у системі СОТ.

В процесі законодавчого унормування визначення в Україні технічних регламентів та оцінки відповідності потребує визначення та узгодження вимог, які б відповідали вимогам директив Нового та Глобального підходу Європейського Союзу щодо цього напрямку технічного регулювання.

Наступним кроком щодо впровадження механізмів технічного регулювання є внесення на розгляд Верховної Ради України проекту Закону України про внесення змін до Закону України «Про захист прав споживачів» та інших законодавчих актів України у яких має бути регламентовані процедури, пов'язані з усуненням дублювання контрольних функцій органів захисту прав споживачів, органів державного ринкового нагляду та органів, відповідальних за контроль (нагляд) щодо безпечності послуг (робіт); з усуненням дублювання відповідальності суб'єктів господарювання у сфері забезпечення безпечності нехарчової продукції, послуг (робіт). Поряд з цим, необхідно скасувати заборону на випуск та реалізацію продукції, стосовно якої у нормативно-правових актах і нормативних документах не встановлено вимог, спростити для споживачів порядку звернення щодо захисту своїх прав тощо.

З огляду на перспективи євроінтеграції України, особливого значення для України набуває вирішення проблем адаптації умов технічного регулювання, стандартів до європейських аналогів. Це потребує видання Кабінетом Міністрів України акта про внесення змін до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів щодо захисту прав споживачів, стандартизації, метрології, сертифікації, підтвердження відповідності та управління якістю, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 вересня 2010 року № 888 про «Питання виконання Угоди про фінансування програми «Сприяння взаємній торгівлі шляхом усунення технічних бар'єрів у торгівлі між Україною та Європейським Союзом». Робота у цьому напрямі наблизить Україну до європейських стандартів та параметрів технічного регулювання, що зорієнтує структурну перебудову національного виробництва відповідно до європейських стандартів та критеріїв конкурентоспроможності.

Висновки

Сукупність механізмів державно-управлінського впливу визначає інтенсивність та рівень активізації підприємницької ініціативи, рівень впровадження процесів структурної модернізації національного господарства. Диверсифікація механізмів структурної модернізації обумовлена необхідністю врахування та узгодження економічних інтересів окремої людини, всіх суб'єктів господарювання, колективних економічних інтересів та економічних інтересів держави в процесі структурної модернізації економіки України.

Провідну роль в системі стимулювання структурної модернізації відіграють механізми управління державними фінансами, зорієнтовані на зменшення тиску на державний бюджет та віднайдіння ресурсів фінансування структурної модернізації на місцевому рівні, у т.ч. за рахунок відродження економічної ініціативи та розвитку підприємництва.

Важливу роль у стимулюванні структурної перебудови економіки відіграє реформа оподаткування, впровадження нових механізмів податкового стимулювання розвитку підприємництва та реалізації структурних зрушень в Україні. Оновлення системи оподаткування має забезпечити лібералізацію умов ведення підприємництва, детінізацію бізнесу та відродження підприємницької ініціативи, у т.ч. у інвестиційній сфері. У зв'язку з цим значно зростає роль механізмів захисту прав інвесторів як складової процесів стимулювання економічної активності в Україні.

Невід'ємною складовою процесів лібералізації бізнес-середовища в країні та дерегуляції підприємницької діяльності є визначення шляхів удосконалення механізму державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності у напрямі зменшення кількості та оптимізації процедур здійснення заходів державного нагляду (контролю), усунення дублювання функцій органів нагляду (контролю) за діяльністю інвесторів (та суб'єктів господарювання), що розглядається як основа формування розвинутого ринкового середовища, активізації діяльності підприємництва та реалізації структурних зрушень.

Важливу роль для стимулювання структурної модернізації національного господарства відіграють механізми технічного регулювання, у т.ч. стандартизації та сертифікації. Державні заходи контролю і обмежень, пов'язані з вимогами до технічних параметрів товару (послуги), на практиці можуть бути використані як засіб обмеження доступу тих чи інших товарів (послуг) на внутрішній ринок певної країни. Технічні бар'єри дуже різноманітні за своєю природою та за формою конкретного прояву. Зокрема, вони можуть існувати у вигляді стандартів, технічних норм та правил, вимог щодо техніки безпеки товарів (послуг), вимог до пакування, маркування та щодо інших технічних характеристик продукції. Основною ознакою всіх типів технічних бар'єрів є те, що офіційною метою їх застосування є підтримка цінності національної системи стандартизації та гарантування безпеки споживання (використання) товарів. Водночас, на практиці, заходи у сфері технічного регулювання, стандартизації та використання національних технічних норм і вимог часто використовуються як протекціоністський інструмент державного регулювання – для обмеження доступу країні-імпортерів на національні ринки. Саме тому технічне регулювання (у т.ч. стандартизація та сертифікація) в Україні має бути узгоджено із стандартами розвинутих країн світу (країн ЄС). Це надасть українським товаровиробникам можливості доступу до ринків розвинутих країн світу (у т.ч. на ринки країн ЄС) та активізує процеси структурної перебудови національної економіки.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Структурні реформи економіки: світовий досвід, інститути, стратегії для України: монографія / О.І.Амоша, С.С.Аптекарь, М.Г.Білопольський, С.І.Юрій та ін. – ІЕП НАН України, ТНЕУ МОНМС України. – Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2011. – 848 с.
2. Модернізація України – наш стратегічний вибір: Щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України. – К.: НІСД, 2011. – 432 с.
3. Бураковський І. Нетарифні бар'єри: забезпечення недискримінаційності та прозорості / Ігор Бураковський // Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. – 27 березня 2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.iier.com.ua/files/Projects/2012/trade_policy/7_NTB_Burakovskiy.pdf
4. Хомяков В.І. Структурні зміни в економіці України / В.І.Хомяков // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/...24/...3_homyakov_koshelenko.pdf
5. Чирва О.В. Необхідність зміни структури промислового комплексу України за технологічними Укладами / О.В.Чирва // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchnu_ekon/2010_2_1/007-010.pdf
6. Чорна О.О., Поджарова О.С., Дудар М.В. Політика імпортозаміщення та стимулювання інвестицій в Україні / О.О.Чорна, О.С.Поджарова, М.В.Дудар // Академічний огляд. – 2011. – № 2 (35). – С. 185 – 190.
7. Національна система технічного регулювання та споживчої політики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vuzlib.com/content/view/3566/114>.
8. Саврасова А.А., Стаднік В.В., Божинська В.С. Нетарифне регулювання міжнародної торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/35_OINBG_2010/Economics/75583.doc.htm.

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

9. Офіційний сайт Світового економічного форуму [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.weforum.org>
10. Офіційний сайт Світової організації торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wto.org>

РЕЗЮМЕ

У статті досліджено механізми структурної модернізації національного господарства. Визначено шляхи удосконалення управління державними фінансами та важелі податкового стимулювання структурної модернізації економіки. Особлива увага приділена механізмам технічного регулювання, стандартизації та сертифікації як реальної основи для впровадження структурних зрушень. Виявлені особливості застосування інноваційних механізмів та реалізації структурно-інноваційних зрушень в економіці України.

Ключові слова: структурна модернізація; національна економіка; механізми; технічне регулювання; стандартизація; сертифікація; інновації; структурно-інноваційні зрушення; державне управління економіки; державне регулювання.

РЕЗЮМЕ

В статье исследованы механизмы структурной модернизации национального хозяйства. Определены пути усовершенствования управления государственными финансами и механизмы налогового стимулирования структурной модернизации экономики. Особое внимание уделено механизмам технического регулирования, стандартизации и сертификации как реальной основы для внедрения структурных изменений. Выявлены особенности применения инновационных механизмов и реализации структурно-инновационных сдвигов в экономике Украины.

Ключевые слова: структурная модернизация; национальная экономика; механизмы; техническое регулирование; стандартизация; сертификация; инновации; структурно-инновационные сдвиги; государственное управление экономики; государственное регулирование.

SUMMARY

The article investigates the mechanisms of structural modernization of the national economy. Identify ways to improve the management of public finances and mechanisms of tax incentives for structural economic modernization. Particular attention is paid to the mechanisms of technical regulation, standardization and certification as a real basis for the implementation of structural changes. The article reveals the features of innovative mechanisms and implementation of innovative structural changes in the economy of Ukraine.

Keywords: structural modernization; national economy; mechanisms; technical regulation; standardization; certification; innovation; structural and innovative developments; economic governance; government regulation.

ДОСЛІДЖЕННЯ ВЗАЄМОВ'ЯЗКУ ЛЮДСЬКОГО ТА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ КРАЇН НА ОСНОВІ МІЖНАРОДНИХ ІНДЕКСІВ

Білоусова А.О., аспірант Кіровоградського національного технічного університету

Постановка проблеми. Україна розвивається в системі міжнародних економічних, соціальних, науково-технічних, політичних відносин. Вона є активним учасником інтеграційних та глобалізаційних процесів. На жаль, вона посідає не найкращі місця в різноманітних міжнародних рейтингах численних сфер суспільного розвитку, в тому числі і за параметрами інноваційного розвитку. Перехід до постіндустріальної стадії розвитку базується на новій якості людського чинника виробництва та активних інноваційних процесах, які забезпечують зміну структури економіки, її результативність і динаміку, перехід до нової якості життя. Дослідження різноманітних аспектів розвитку країн світу показує, що в більшості із них існує тісна залежність між рівнем людського та інноваційного (технологічного) розвитку. При цьому слід відзначити, що і людський, і технологічний розвиток є складними багатогранними процесами, які здійснюються під впливом численної кількості економічних, соціальних, політичних та інших чинників. Їх вимірювання можливе на основі багатьох показників та критеріїв, перелік яких не може бути остаточно визначеним, а змінюється в залежності від рівня та мети дослідження, наукової концепції тощо.

На міжнародному рівні розраховується багато індексів, яку в більшій, або меншій мірі оцінюють людський та інноваційний розвиток окремих країн. Так, Всесвітній економічний форум визначає такі індекси, як світовий індекс конкурентоспроможності, індекс готовності до інформаційних технологій, індекс статевої нерівності, які характеризують окремі параметри і людського, і інноваційного розвитку. Інститут «Легатум» визначає світовий індекс добробуту, який бере до уваги доходи та рівень життя. Залучення до аналізу міжнародних індексів дає змогу на основі широкої інформаційної бази, використаної міжнародними фахівцями, обґрунтувати взаємозв'язки між певними соціально-економічними явищами.

Метою наукової статті є обґрунтування високої взаємозалежності між людським та інноваційним розвитком країн на основі співставлення міжнародних індексів.

Виклад основного матеріалу. На міжнародному рівні широко застосовуються так звані композитні індекси, які являють собою зважені агреговані індикатори, складені, як правило, на основі низки показників, що обирають залежно від цілей та завдань дослідження. Такі показники особливо визнаються міжнародними організаціями, тому що дають змогу здійснювати порівняльний аналіз рівнів розвитку країн та регіонів світу. Крім того, інформаційна база, що формується в процесі побудови композитних індексів, забезпечує можливості аналізу й за окремо обраними індикаторами, й за цілими групами індикаторів, а також виведення часткових або узагальнених індексів по цих групах [1, с. 184].

Глобальний людський розвиток оцінюється за Індексом людського розвитку (ІЛР), який розраховується щорічно фахівцями ПРООН. На сучасному етапі окрім базового ІЛР додатково розраховується низка індексів та показників: ІЛР, скорегований з врахуванням нерівності; індекс гендерної нерівності; індекс багатомірної бідності; показники екологічної стійкості [2].

Використання більш як 130 показників для їх розрахунку дає змогу отримати широку картину умов людського розвитку майже в усіх країнах світу та здійснювати їх порівняння. А тривалий період їх застосування дає змогу оцінити динаміку людського розвитку окремих країн.

Існує низка композитних індексів, що мають безпосереднє відношення до комплексної оцінки рівня розвитку інновацій та технологій. Більшість із них визначається у контексті взаємозв'язку із людським розвитком. До таких можна віднести:

індекс технологічного розвитку, розроблений Програмою розвитку ООН 2001 року в рамках проекту «Доповідь людського розвитку», який включає показники, що характеризують створення технологій, розповсюдження винаходів (нових і не нових), навички населення;

індекс економіки знань та індекс знань Всесвітнього банку. Індекс економіки знань розраховується на показниках інновацій, освіти, інформаційно-комунікаційних технологій, економічного стимулювання та інституційного режиму;

індекс глобальної конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму, який охоплює 12 груп показників, що характеризують базові вимоги конкурентоспроможності, підсилювачі ефективності та фактори розвитку.

В даному дослідженні порівняння людського та інноваційного розвитку на глобальному рівні ми будемо здійснювати за ІЛР ПРООН та глобальним індексом конкурентоспроможності (ГІК) Всесвітнього банку (WEF), який містить інноваційні складові.

Для аналізу міжнародних порівнянь України за показниками людського та інноваційного розвитку ми відібрали декілька країн, які належать до ЄС та СНГ і є близькими сусідами України, або мають певні подібні характеристики з нею. До них включили: Білорусію,